

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2002-3-72 (Devralma)
Karar Sayısı : 02-44/521-216
Karar Tarihi : 18.7.2002

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU.

Üyeler : Nejdet KARACEHENNEM, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER, Mustafa PARLAK, Prof.Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL

B- RAPORTÖRLER: Yaşar TEKDEMİR, Onur Yelda YÜKSEL

C- BİLDİRİMDE BULUNAN: Belgin GÖMEÇ

Temsilcisi: Sibel YURTTUTAN

Güllü Sok. No:1 80630 3. Levent / İSTANBUL

D- TARAFLAR: Belgin GÖMEÇ

Yeni Niğde Cad. No:2 NEVŞEHİR

Doğuş Holding A.Ş.

Büyükdere Cad. No:6 Mecidiyeköy / İSTANBUL

Lamb Weston Holland B.V.

P.O. Box 1900 Tri-Cities WA 99302 ABD

E- DOSYA KONUSU: Lamb-Weston Holland B.V. ve Doğuş Holding A.Ş.'nin, Lamb Weston Doğuş Patates Sanayi ve Ticaret A.Ş.'deki hisselerinin Belgin Gömeç tarafından devralınması işlemine izin verilmesi talebi.

F- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 24.6.2002 tarih, 2753 sayı ve 5.7.2002 tarih, 2966 sayı ile giren bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7. maddesi ile 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 12.7.2002 tarih, 2002-3-72/Öİ-02-Y.T. sayılı Devralma Ön İnceleme Raporu, 15.7.2002 tarih, REK.0.07.00.00/48 sayılı Başkanlık önergesi ile 02-44 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; bildirim konusu devralma işleminin, 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında bir devir işlemi olduğu, ancak bu işlem sonucunda ilgili ürün pazarında 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesinde belirtilen hakim durumun yaratılması veya mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmadığı, bu nedenle bildirim konusu devir işlemine izin verilmesinin uygun olacağı ifade edilmektedir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H. 1.İlgili Pazar

Ürün Pazarı: Devralma işlemine konu teşebbüsün faaliyet alanı dikkate alınarak, ilgili ürün pazarı dondurulmuş patates üretim ve satışı pazarı olarak belirlenmiştir.

Coğrafi Pazar: İlgili ürünün tüm Türkiye'ye satışının yapılması ve çeşitli bölgeler bazında rekabet koşullarında farklılıkların bulunmaması nedeniyle ilgili coğrafi pazar Türkiye Cumhuriyeti olarak tespit edilmiştir.

H.2.Taraflar

H.2.1. Belgin Gömeç

Belgin Gömeç üçü patates işiyle iştigal etmekte olan toplam beş şirketin kontrolünü elinde bulundurmaktadır. Bu şirketlerden ilki Gömeç Tohumculuk Tarım Sanayi ve Ticaret A.Ş.(Gömeç Tohumculuk), patates tohumlarının ithalatı ve çoğaltılması ile yemeklik ve sanayi tipi patates üretimi ve satışında faaliyet göstermektedir. Belgin Gömeç'in % 79,19 oranında hissesine sahip olduğu bu şirket, tohum ithal etmenin yanında Türkiye'de değişik patates türlerinin geliştirilmesi amacıyla kendine ait olan ya da kiraladığı arazilerde patates tohumlarını çoğaltmakta ve yetiştirmektedir. Gömeç Tohumculuk bu amaçla Türkiye'nin çeşitli bölgelerindeki patates çiftçileri ile sözleşmeli tarım yöntemiyle çalışmaktadır. Daha sonra üretilen ham patatesleri kullanım amaçlarına göre perakende satış kanallarına ya da imalat sanayine arz etmektedir.

Belgin Gömeç'in % 87,30 oranındaki hissesine doğrudan, %10 oranındaki hissesine Gömeç Tohumculuk aracılığıyla sahip olduğu Kapaş Patates Üretimi Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Kapaş) ise, yemeklik patates yetiştiriciliği, boylaması (Boylama İşlemi: Boyutlarına göre ham patatesi gruplara ayırmaktır.) ve satışında faaliyet göstermektedir. Ham patatesleri Gömeç Tohumculukdan alan veya kendi şebekesindeki sözleşmeli patates çiftçilerine ürettiren şirket, yemeklik ham patatesin 1 kg-10 kg büyüklükte ambalajlanması ve perakende kanallarına satışında uzmanlaşmıştır.

Pataş Patates Ürünleri Değerlendirme ve Pazarlama A.Ş. (Pataş) ise, paketlenmiş ham patates ürünlerinin üretim ve pazarlaması alanında faaliyet göstermektedir. Şirketin % 65,44 oranındaki hissesine Gömeç Tohumculuk, % 25,85 oranındaki hissesine ise Niğde Belediyesi sahip bulunmaktadır. 25 kg ve üstü büyüklükte üniteler halinde patates tasnif ve ambalajlanmasında uzmanlaşmış bulunan şirket, Gömeç Tohumculuk ve Kapaş'a fason olarak hizmet vermekte, Gömeç Tohumculuk'tan aldığı ham patatesleri ambalajladıktan sonra, Gömeç Tohumculuk'a ihraç edilmek üzere göndermektedir.

Belgin Gömeç'in kontrolünde olan diğer iki şirket ise Nesteks Nevşehir Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Isıbims Hafif Yapı Elemanları Maden İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.'dir. Yukarıda sayılan şirketlerin hiçbirinin iştiraki bulunmamaktadır.

H.2.2. Doğu Holding A.Ş.

Doğu Holding A.Ş. (Doğu Holding); finans, perakende, otomotiv, inşaat, gıda, turizm alanlarında faaliyet gösteren olan çeşitli şirketlerde yatırımları bulunan

bir holding şirketidir. Doğu Holding'in gıda alanındaki faaliyetleri, Lamb Weston Doğu dışında, Filiz Gıda San. ve Tic. A.Ş. ve Unmaş Unlu Mamüller San. ve Tic. A.Ş. ile sınırlı olup, bu şirketler ilgili ürün pazarında faaliyet göstermemektedirler.

H.2.3. Lamb-Weston Holland B.V.

Merkezi Hollanda'da bulunan Lamb-Weston Holland B.V. (Lamb-Weston) dondurulmuş patates üretimi alanında faaliyet göstermektedir. Şirketin tüm hisseleri, muhtelif gıda ürünleri üreten ve dünya çapında birçok ülkede üretim tesisleri olan ConAgra Inc.'in iştiraki, Con Agra Europe B.V.'ye aittir. Diğer yandan Lamb Weston, Meijer Frozen Foods B.V. ile birlikte Avrupa'da dondurulmuş ve işlenmiş patates pazarında faaliyet gösteren iki ortak girişim şirketine sahiptir. Lamb Weston'ın ve bu şirketle aynı grupta yer alan diğer şirketlerin Lamb Weston Doğu Patates San. ve Tic. A.Ş. dışında Türkiye dondurulmuş patates pazarında herhangi bir faaliyetleri bulunmamaktadır.

H.2.4. Lamb Weston Doğu Patates Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Hisseleri devralma işlemine konu Lamb-Weston Doğu Patates San. ve Tic. A.Ş. (Lamb Weston Doğu), 1995 yılından itibaren Lamb Weston ve Doğu Holding arasında imzalanan "Hissedarlık Sözleşmesi" çerçevesinde bir ortak girişim şirketi olarak dondurulmuş patates üretimi alanında faaliyet göstermektedir.

H.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Bildirim konusu devralma işlemi düzenleyen "Hisse Devir Sözleşmesi" Belgin Gömeç, Lamb Weston ve Doğu Holding tarafından 14.3.2002 tarihinde imzalanmıştır. Bu sözleşme ile Lamb Weston ve Doğu Holding'in Lamb Weston Doğu'da sahip oldukları hisselerin tamamının Belgin Gömeç tarafından devralınması işlemi iki aşamada düzenlenmektedir.

Bu aşamalardan ilki Lamb Weston Doğu'nun sermayesinin artırılmasına ve bu sermaye artırımı ile ihraç edilecek yeni (C) grubu hisse senetlerinin ve bu senetlere ait tüm hakların Belgin Gömeç'e devredilmesine ilişkindir. Lamb Weston Doğu'nun söz konusu sermaye artırımından önce % 49,83 oranındaki (B) grubu hissesi Lamb Weston'a, % 49,83 oranındaki (A) grubu hissesi Doğu Holding'e, % 0,34 oranında hisseleri ise (A) grubu olmak üzere çeşitli gerçek kişilere ait bulunmaktadır. Ortaklık yapısı bu şekilde olan şirketin sermaye artırımı öncesindeki ana sözleşmesine göre; genel kurul toplantılarında şirket esas mukavelesinin tadili, sermaye artırımı veya azaltılması, yönetim kurulunun ve murakıpların seçimi, karın dağıtılıp dağıtılmamasına ilişkin kararlar şirket sermayesinin en az % 65'ini temsil eden adayların müsbet oyuyla alınmaktadır. Lamb Weston ve Doğu Holding'in şirket sermayesine katılım oranları dikkate alındığında, yönetim kurulunun atanması gibi stratejik nitelikte bir kararı da içeren yukarıda sayılan kararların alınabilmesi için tek tarafın oyu yeterli olmamakta, diğer tarafın da ilgili karara olumlu yönde katılımı gerekmektedir.

Diğer yandan Lamb Weston Doğu'nun sermaye artırımı işleminden önceki ana sözleşmesi ve Lamb Weston ile Doğu Holding'in Lamb Weston Doğu'daki ortaklıklarını düzenleyen "Hissedarlar Sözleşmesi" hükümlerine göre, şirket genel kurulu tarafından seçilen ve üçü Lamb Weston'ın, üçü ise Doğu Holding'in

gösterdiği adaylar arasından atanmak üzere toplam altı üyeden oluşan yönetim kurulunda her türlü kararın alınabilmesi için en az dört üyenin mevcudiyeti ve aynı yönde oy kullanması gerekmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda sermaye artırımını öncesinde Lamb Weston Doğuş'un, Lamb Weston ve Doğuş Holding'in ortak kontrollerinde olduğu anlaşılmıştır.

Bildirim konusu "Hisse Devir Sözleşmesi" uyarınca sermaye artırımını ve sonucunda ihraç edilen hisse senetlerinin Belgin Gömeç'e satılmasıyla birlikte, Lamb Weston Doğuş'un; % 41,93 oranındaki (B) grubu hissesi Lamb Weston, %41,93 oranındaki (A) grubu hissesi Doğuş Holding, %15,85 oranındaki (C) grubu hissesi Belgin Gömeç, geri kalan % 0.29 oranında hisseleri ise (A) ve (C) grubu olmak üzere çeşitli gerçek kişiler arasında bölünmüştür. Bu yeni ortaklık yapısı çerçevesinde "Hisse Devir Sözleşmesi" uyarınca şirket ana sözleşmesinde değişiklikler yapılması öngörülmüştür. Buna göre genel kurul toplantılarında tüm kararlar şirket sermayesinin en az % 65'ini temsil eden hissedarların müsbet oyu ile alınacaktır. Diğer yandan en geç 30.4.2002 tarihine kadar yapılacak Genel Kurul Toplantısı ile Satıcıların (Lamb Weston Holland ve Doğuş Holding), Alıcıyı (Belgin Gömeç) ve Alıcının aday göstereceği diğer bir kişinin yönetim kurulu üyesi olarak atanması yönünde olumlu oy kullanacakları, böylece yönetim kurulunun Doğuş Holding'i temsilen iki, Lamb Weston'ı temsilen iki ve Alıcıyı temsilen iki üyeden oluşacağı hükme bağlanmıştır. Ayrıca yönetim kurulunun toplantı ve karar nisabına ilişkin olarak aynı maddeye dayanılarak şirket ana sözleşmesinde yapılan bu değişiklik çerçevesinde yönetim kurulunun toplanabilmesi için asgari dört üyenin hazır bulunması ve bu dört üyeden birinin (A) grubu hisseleri temsil eden adaylar, diğerinin ise (B) grubu hisseleri temsil eden adaylardan olması gerekmektedir. Toplantı nisabı bu şekilde belirlenen yönetim kurulunun geçerli bir şekilde karar alabilmesi için ise en az dört üyenin aynı yönde oy kullanması gerekmektedir. Diğer yandan aynı yönde oy kullanan üyelere birinin (A) grubu hisseleri, diğerinin ise (B) grubu hisseleri temsil eden adaylardan olması şartına bağlanmıştır. "Hisse Devir Sözleşmesi"nin ilgili maddesi uyarınca Belgin Gömeç ve aday gösterdiği bir kişi Lamb Weston Doğuş'un Yönetim Kuruluna 29.4.2002 tarihinde yapılan genel kurul ile atanmıştır.

Yukarıdaki açıklamalardan anlaşılacağı üzere; sermaye artırımından sonra Belgin Gömeç'in Lamb Weston Doğuş'un % 15,85 oranında (C) grubu hisselerini satın alması; kendisinin ve aday gösterdiği bir kişinin ilgili şirketin yönetim kuruluna atanmasına karşın, şirketin kontrolünde herhangi bir etkiye sahip olmasını sağlamamaktadır. Bu çerçevede şirketin kontrolünde herhangi bir değişiklik ortaya çıkmamakta ve Lamb Weston ile Doğuş Holding'in ortak kontrolleri devam etmektedir. Rekabet Hukuku anlamında bir devralmadan söz edilebilmesi için hisseleri devralınan teşebbüslerin kontrolünde değişiklik olması gerekmektedir. Belgin Gömeç'in Lamb Weston Doğuş'un %15,85 oranındaki hisselerini satın alması işlemi sonucunda Lamb Weston Doğuş'u kontrol eden teşebbüslerde ve bu kontrolün niteliğinde herhangi bir değişiklik olmaması nedeniyle ilgili işlemin 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında bir devralma olmadığı anlaşılmıştır.

Bildirim konusu "Hisse Devir Sözleşmesi"nde düzenlenen devir işleminin ikinci aşaması ise, sermaye artırımını sonrasında pay oranları ayrı ayrı % 49,83'ten %41,93'e düşen Doğuş Holding ve Lamb Weston'ın bu hisselerinin tamamını Belgin

Gömeç'e devretmelerine ilişkindir. 31.7.2002 tarihine kadar tamamlanması planlanan bu devir işlemi sonucunda Belgin Gömeç sermaye artırımından sonra satın aldığı hisselerle birlikte Lamb Weston Doğuş'un toplam % 99,71 oranındaki hisselerine sahip olacak ve böylece şirketin kontrolünü tek başına elde edecektir. Lamb Weston Doğuş'un kontrolünde ortaya çıkacak bu değişiklik nedeniyle söz konusu işlem 1997/1 sayılı Tebliğ'in 2. maddesi anlamında bir devralma işlemidir.

Hisse devri öncesi ve sonrasında Lamb Weston Doğuş'un ortaklık yapısı aşağıdaki gibidir:

Lamb Weston Doğuş'un hisse devri öncesi ve sonrası ortaklık yapısı

Pay Sahibi	Hisse Devri Öncesi Pay Grubu ve Oranı (%)		Hisse Devri Sonrası Pay Grubu ve Oranı (%)	
Lamb-Weston Holland B.V.	B	41,93	-	0
Doğuş Holding A.Ş.	A	41,93	-	0
Belgin Gömeç	C	15,85	A,B,C	99,71
Tanrı Birgan Gülez	A,C	0,250	A,C	0,250
M. Şerafettin Erbayram	A	0,038	A	0,038
Mustafa Onur	A	0,015	A	0,015
Sevinç Güngör	A,C	0,011	A,C	0,011
Belkis Gülez	A	0,009	A	0,009
Hatice Arabacıoğlu	A,C	0,007	A,C	0,007
Taner Becikoğlu	A	0,004	A	0,004
Hakkı Talu, M. Ali Talu, Halis Talu, Avniye Talu	A	0,002	A	0,002
S. Talu, S.Güngör, B. Gülez	A	0,001	A	0,001
Toplam	A+B+C	100.0470	A+B+C	100.0470

Toplam değerlerdeki farklılık, ortakların sahip oldukları hisse toplamalarının %100'den büyük çıkması esas olarak pay oranlarının yuvarlanarak her birinin gerçek değerinden çok küçük sapmalarla verilmiş olmasından kaynaklanmaktadır.

Devralma işleminin taraflarından Belgin Gömeç'in ilgili pazarda herhangi bir faaliyeti dolayısıyla pazar payı ve cirosu bulunmamaktadır. Devralma işleminin diğer tarafında yer alan Lamb Weston ve Doğuş Holding'in ise ilgili pazardaki faaliyetleri sadece devre konu şirket olan Lamb Weston Doğuş ile sınırlıdır. Dosya mevcudu bilgi ve belgeden Lamb Weston Doğuş'un 2001 yılı cirosunun trilyon TL ve ilgili pazarda sahip olduğu pazar payının ise % oranında olduğu tespit edilmiştir.

1997/1 sayılı Tebliğ'in 1998/2 sayılı Tebliğ ile değişik 4. maddesinde yer alan "Ülkenin tamamında veya bir bölümünde ilgili ürün piyasasında, toplam pazar paylarının, piyasanın % 25'ini aşması halinde veya bu oranı aşmasa bile toplam cirolarının yirmibeş trilyon Türk Lirası'nı aşması halinde Rekabet Kurulu'ndan izin almaları zorunludur " hükmü ile getirilen pazar payı ve ciro eşikleri açısından değerlendirildiğinde, bildirim konusu devralma işlemi, taraflarının ilgili ürün

pazarında sahip oldukları toplam pazar payları yönüyle Tebliğ kapsamında izne tabidir.

Diğer yandan devralan taraf Belgin Gömeç'in ilgili ürün pazarı olarak belirlenen dondurulmuş patates pazarında herhangi bir faaliyetinin bulunmaması ve devralma işlemi ile sadece devre konu teşebbüsün kontrolünde ve hissedarlık yapısında değişiklik olması diğer bir deyişle, ilgili pazarın rekabet yapısını ve yoğunlaşma derecesini etkileyecek herhangi bir değişikliğin ortaya çıkmaması nedeniyle, bu devralma işleminin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi anlamında; bir hakim durum yaratan veya mevcut bir hakim durumu güçlendirerek rekabetin önemli ölçüde sınırlandırılması sonucunu doğuran bir işlem olmadığı kanaatine varılmıştır.

Diğer yandan, Belgin Gömeç'in kontrolünde olan ve patates üretimi ile satışı alanlarında faaliyet gösteren başka firmalarının da bulunması nedeniyle, bildirim konusu devralma işleminin yol açabileceği dikey bütünleşmenin ham patates üretimi pazarına etkilerinin de dikkate alınması gerekmektedir. Bu çerçevede, dondurulmuş patates pazarı alt pazar, ham patates üretimi pazarı ise üst pazar olarak değerlendirilmiştir. Dondurulmuş patates üreticilerinin hammadde olarak kullandıkları patates, yemeklik patatesten farklılık göstermekte ve sanayi tipi patates olarak adlandırılmaktadır. Dondurulmuş patates üreticileri, gerekli ham patates ihtiyaçlarını çiftçilerle yaptıkları özel sözleşmeler yoluyla diğer bir deyişle sözleşmeli tarım yöntemiyle karşılamaktadırlar. Bu bakımdan sanayi tipi patates üretim pazarı çok sayıda çiftçinin faaliyet gösterdiği ve giriş engellerinin bulunmadığı bir pazar niteliğindedir.

Hammadde tedarikinde sözleşmeli tarım yönteminin kullanılması nedeniyle dondurulmuş patates üreticileri kısıtlı bir hammadde arzı ile karşı karşıya bulunmaktan çok, girdi ihtiyaçlarını temel alarak yaptıkları projeksiyonlara göre önceden belirledikleri miktarlarda hammadde temin edebilme olanağına sahip olmaktadır. Böylece üst pazardaki üretim miktarı, esas olarak alt pazarda ortaya çıkan talep çerçevesinde belirlenmektedir. Alt pazardaki rekabetçi yapı üst pazardaki koşullar üzerinde de belirleyici olmaktadır.

Diğer yandan sanayi tipi ve yemeklik patates üretiminde yetiştiricilik açısından büyük ölçüde aynı tekniklerin kullanılması nedeniyle, çiftçiler duruma göre her türde patatesi üretebilmektedirler. Bu durum arz ikamesinin yüksek olması sonucunu doğurmaktadır. Ayrıca patates üreten çiftçilerin çoğunluğu, teşebbüslerle dönemsel sözleşme yapmaktadırlar. Arz ikamesinin yüksek olması ve sözleşmelerin dönemsel yapılması nedenleriyle çiftçiler dondurulmuş patates üreticilerine ekonomik olarak bağımlı bulunmamaktadırlar. Nitekim arz ikamesi nedeniyle tüm hammadde üretim pazarı dikkate alındığında, dondurulmuş patates üreticilerinin talep ettikleri patates miktarı ve sözleşme yapılan çiftçilerin tüm patates üreten çiftçilere oranı çok düşük seviyelerde kalmaktadır.

Bu çerçevede devralma işlemi sonucunda Lamb Weston Doğuş'un dondurulmuş patates pazarında sahip olduğu % oranındaki pazar payına karşın, sanayi tipi patates üretim pazarındaki rekabet üzerinde, gerek çok sayıda çiftçinin üretim yapması, gerekse sözleşmeli tarım yönteminin yaygın olarak kullanılması ve alt pazardaki rekabet koşullarının doğrudan doğruya belirleyici olması nedeniyle, herhangi bir olumsuz etkinin ortaya çıkmayacağı kanaatine ulaşılmıştır.

İ- SONUÇ

Yukarıda yer verilen açıklamalar ve değerlendirmeler çerçevesinde;

- Lamb-Weston Holland B.V. ve Doğu Holding A.Ş.'nin, Lamb Weston Doğu Patates Sanayi ve Ticaret A.Ş.'deki hisselerinin Belgin Gömeç tarafından devralınması işleminin; 1997/1 sayılı "Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ" kapsamında bir devir işlemi olduğuna, ancak bu işlem sonucunda ilgili ürün pazarında 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesinde belirtilen hakim durumun yaratılması veya mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmadığına, bu nedenle bildirim konusu devir işlemine izin verilmesine

OY BİRLİĞİ ile karar verilmiştir.